

-
- (6) Soldevila, pàg. 256.
 - (7) *Ibíd.*
 - (8) Mel-lo, notes de les pàgs. 257-258.
 - (9) Mel-lo, notes pàgs. 257-258.
 - (10) Veure GEC. Tom 10. Veure pàgs. 638-639, sobre nyerros i cadells.
 - (11) Soldevila, pàg. 256.
 - (12) Salrach-Duran, pàg. 1.092, especialment.
 - (13) Veure GEC. Tom 10. pàg. 351.
 - (14) Reglà, pàg. 80.
 - (15) ACA, Registre 5202, fol. 15 a 21.
 - (16) Veure GEC. Tom 2, pàg. 351.
 - (17) ACA, Registre 5209, fol. 252.
 - (18) *Ibíd.*, Reg. 5209, fol. 253.
 - (19) Reglà, pàg. 83, concretament.
 - (20) *Ibíd.*, pàg. 88.
 - (21) *Ibíd.*, pàg. 89.
 - (22) *Ibíd.*, pàg. 90.
 - (23) *Ibíd.*, pàg. 94.
 - (24) *Ibíd.*, pàg. 96.
 - (25) *Ibíd.*, pàg. 96.
 - (26) ACA, registre 5211, fols. 183-184.
 - (27) Reglà, pàg. 102.

MIQUEL CATALÀ, "LO PAI CATALÀ"

Una quadrilla havia sigut desfeta pel març de 1609 amb la mort de son capità, "home famosíssim", com se l'anomena en los documents, i es deia Miquel Català. Era nadiu d'Alcover i, ben jove encara, va començar a manar gent. A principis del 1602 ja es parlava de sos delictes i tenien feina los comissaris en perseguir-lo, per les terres de marina, pel pla i per les muntanyes de Catalunya (1).

En novembre de 1607 se va capturar un de sos socis, escrivint-se al batlle general del monestir de Santes Creus (2). No es diu son nom ni lo de lo capturador, però deuria ésser algun comissari reial dels que en aquest temps lo cercaven, essent un d'ells lo comissari Lluís Amat, qui dies enrere havia acompanyat, fins a la ratlla d'Aragó, l'ambaixador de la Senyoria de València, qui se n'anava a Madrid (3).

Tinc notícia d'una lluita sostinguda per aquesta quadrilla que no va donar pas gaire bons resultats a son capità, eixint-ne amb greus nafres.

Un dels combatents, que eren En Llorenç Ferran i Guillem Bonet, conten que, tenint brega amb lo *Pai Català*, nafraren aquest, mataren Joan Torres i prengueren Joan Abat, de Sant Andreu de Palomar. En premi

d'aquesta mort i captura se va indultar als dos capturadors (4) i En Joan Abat fou clos a les presons de Barcelona a on lo va veure En Josep Grau.

Les malifetes d'En Miquel Català eren cada dia més nombroses i, per lo que es sabia d'ell, fóra un gran èxit lo poder obtèner sa captura. A l'últim, va caure en mans de la Justícia a l'Aragó i, essent tancat a Saragossa, va tornar a fugir, enfilant-se per les parets i despenjant-se amb una corda. Va tornar a sa mala vida i son primer intent va ésser lo de venjar-se d'un català que li havia feta traïció, abans d'agafar-lo pels volts de Saragossa (5), a on s'era retirat. No pogué conseguir-ho i, al cap de poc temps, fou pres a Xàtiva, posant-se molta vigilància perquè no tornés a fugir. A últims de març o primers d'abril fou sentenciat a mort i penjat en alta forca, havent dit sos delictes a l'hora del suplici (6).

Segons ses declaracions, a la vila de Seròs va matar Pere Alexande, veí del lloc de Burbaguena, de la Comunitat de Daroca. A la vila de Montblanc va matar, mentre anava de camí, un cavaller que es deia Soldevila, "encara que no li va llevar lo cap". Ademés, va matar un home mentre estava bevent aigua en una font, i un altre home anomenat Fracos. Durant el temps que va estar-se al servei del comanador d'Arrios va furta un plat de plata i enverinà una deuda del dit comanador, donant-li uns xarops. Va dir que son veritable nom era Miquel Català, dient-li per motiu —i era com tothom lo coneixia— lo *Pai Català*.

De son procés se'n treu per conseqüència que seguia no solament Catalunya, sinó part de l'Aragó i València, com ho prova l'ésser capturat a Xàtiva.

LLUÍS M. SOLER I TEROL

NOTES:

- (1) a) Arxiu de la Corona d'Aragó. Registre 5204, foli 170.
b) Item, Registre 5207, foli 283.
- (2) Item, Registre 5208, foli 14.
- (3) Item, foli 25.
- (4) Item, Registre 5188, foli 107.
- (5) Item, Lligall 838.
- (6) Item, plec I.

MIQUEL MORELL

A principis de 1601 es va decidir En Miquel Morell a donar-se a la mala vida, per motius desconeguts, i abandonà son poble, per a arreplegar fadrins i formar quadrilla. Aviat fou tret de pau i treva i declarat per enemic del rei i s'apriaren les persecucions per a agafar-lo o destruir-lo.